

PREȘEDINTELE REPUBLICII MOLDOVA

18 noiembrie 2021

Nr. 01-06-63

Stimate Domnule Președinte al Parlamentului,

Prin Scrisoarea nr. 01-06-05 din 2 februarie 2021, în temeiul art. 93 alin. (2) din Constituție, Legea nr. 204/2020 pentru aprobarea Strategiei privind asigurarea independenței și integrității sectorului justiției pentru anii 2021-2024 și a Planului de acțiuni pentru implementarea acesteia a fost remisă, spre reexaminare, Parlamentului Republicii Moldova.

Motivele aplicării procedurii de remitere au vizat, în mare parte, necesitatea asigurării unei justiții de calitate, eficiente și transparente, inclusiv a garantării integrității, responsabilității și profesionalismului actorilor din acest sector.

În condițiile reluării, de către Parlament, a procedurii de reexaminare a Legii nr. 204/2020, se impune reiterarea propunerilor și obiecțiilor formulate anterior, inclusiv materializarea acestora, suplimentând Scrisoarea nr. 01-06-05 din 2 februarie 2021, după cum urmează.

I. Cu referire la textul Strategiei

1) Având în vedere directiva de implementare a mecanismului de evaluare externă a judecătorilor, la Obiectivul 1.2 *Consolidarea integrității și responsabilității în sectorul justiției*, textul ultimului alineat va avea următorul cuprins:

„În actualele condiții ale Republicii Moldova, pentru realizarea acestui deziderat se impune asigurarea unei verificări efective a judecătorilor și procurorilor sub aspectul integrității, intereselor, dar și profesionalismului care va fi realizată printr-un mecanism de evaluare extraordinară (externă), similar practicilor altor state din Europa care au demarat acest exercițiu urmare a agreării mecanismului de către Forurile Internaționale cu competențe în domeniu. Potrivit standardelor Comisiei de la Veneția, dar și a Biroului OSCE pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului (ODIHR), cu titlu de excepție, măsurile extraordinare pot fi necesare și justificate atunci când se impun ca remediu pentru eradicarea unui nivel extrem de înalt al corupției și a lipsei de competență profesională sau atunci când s-a marcat o imixtiune semnificativă de ordin politic în procesul de desemnare a judecătorilor în perioadele precedente, sau când există o lipsă totală a încrederii publice în sistemul judecătoresc. În același timp, instituirea mecanismului de evaluare extraordinară a judecătorilor și procurorilor, în cadrul căruia vor fi antrenați și experți internaționali cu o înaltă competență profesională și probitate morală, urmează a fi circumscris în limita cadrului constituțional existent și cu asigurarea tuturor garanțiilor care derivă din principiul independenței și inamovibilității.

Domnului Igor GROSU,
Președinte al Parlamentului

SECRETARIATUL PARLAMENTULUI		
REPUBLICII MOLDOVA		
D.D.P. Nr.	2686	
"18"	17	2021
Ora		

Demararea exercițiului de evaluare extraordinară (externă) a judecătorilor și procurorilor nu exclude în sine și setarea concomitentă a măsurilor de eficientizare a mecanismelor ordinare de evaluare a profesionalismului și responsabilizare a actorilor din sectorul justiției, dar și de verificare a integrității și intereselor acestora. Or, anume aceste mecanisme trebuie să asigure durabilitatea în timp a reformei care va fi realizată urmare a evaluării extraordinare.”

Corelativ, Obiectivul specific 1.2.2. va avea următorul cuprins: „Asigurarea unui corp de judecători și procurori integri și profesioniști.”

2) Capitolul VI „Procedurile de raportare și monitorizare”, la pct. 1) al poziției „Secretariatului grupului de monitorizare”, cuvântul „trimestriale” se va substitui cu cuvântul „semestriale”. Modificarea dată derivă din necesitatea asigurării unei sincronizări cu textul ulterior al acestui capitol care stabilește că rapoartele privind implementarea Strategiei și a Planului de acțiuni se prezintă secretariatului grupului de monitorizare de către instituțiile implementatoare, „semestrial” și anual, până la data de 15 a lunii următoare termenului scadent.

II. Cu referire la textul Planului de acțiuni

1) La Obiectivul specific 1.1.1. *Sporirea independenței sistemului judecătoresc*, acțiunea prescrisă la lit. a) care vizează modificarea prevederilor constituționale privind sistemul judecătoresc urmează a fi exclusă. Necesitatea intervenției la această etapă rezidă din faptul că, la data de 23 septembrie 2021, Parlamentul a adoptat Legea nr.120 pentru modificarea Constituției Republicii Moldova. Legea constituțională adoptată a fost publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova în data de 1 octombrie 2021 și va intra în vigoare la 1 aprilie 2022.

În condițiile menționate supra, acțiunea descrisă la lit. b), care va deveni lit. a), iar lit. c) – lit. d) se ordonează consecutiv în lit. b) – lit. c), se va expune în următoarea redacție:

„Modificarea cadrului legal infraconstituțional ca urmare a adoptării modificărilor constituționale în partea ce ține de:

– numirea inițială în funcție a judecătorului până la atingerea plafonului de vârstă, prin excluderea termenului de 5 ani;

– numirea în funcție a judecătorilor Curții Supreme de Justiție de către Președintele Republicii Moldova;

– excluderea vechimii în funcția de judecător de cel puțin 10 ani pentru a putea fi numit judecător al Curții Supreme de Justiție;

– garantarea imunității funcționale.”

De asemenea, se atrage atenția asupra cerinței de revizuire a perioadei pentru realizarea acestei acțiuni, cu indicarea termenului-limită de implementare „trimestrul I 2022”. Or, cadrul normativ pertinent urmează a fi adus în conformitate cu prevederile constituționale adoptate până la data de 1 aprilie 2022 (termenul de intrare în vigoare a modificărilor constituționale). Acest termen este corelat și cu termenul stabilit pentru realizarea acestei acțiuni în Planul de acțiuni al Guvernului pentru anii 2021-2022.

2) Similar raționamentelor expuse supra, la Obiectivul specific 1.1.2. *Consolidarea independenței și a capacităților Consiliului Superior al Magistraturii*, acțiunea de la lit. a) care vizează modificarea Constituției în partea ce ține de componența și mandatul Consiliului Superior al Magistraturii urmează a fi exclusă. Modificările constituționale au fost operate prin Legea nr. 120 din 23 septembrie 2021.

Consecvent, lit. b) se va reda cu următorul cuprins: „Modificarea cadrului legal infraconstituțional ca urmare a adoptării modificărilor constituționale în partea ce ține de componența și mandatul Consiliului Superior al Magistraturii”, iar termenul de realizare a acțiunii se va stabili pentru „trimestrul I 2022”.

Modificarea termenului de implementare a acțiunii de la lit. b) determină și modificarea termenului de realizare a acțiunii de la lit. c) și anume „trimestrul I 2022”, aceste acțiuni care vizează activitatea Consiliului Superior al Magistraturii fiind intercalate între ele și urmând a fi realizate printr-un singur proiect de lege.

3) La Obiectivul specific 1.1.3. *Sporirea independenței sistemului Procuraturii și fortificarea capacităților Consiliului Superior al Procurorilor*, termenul de realizare a acțiunii de la lit. a) „Analiza oportunității atribuirii procurorilor a statutului de magistrat” se va stabili pentru anul „2025”.

4) La Obiectivul specific 1.1.4. *Perfecționarea sistemului de selecție și promovare a judecătorilor și procurorilor*, la lit. a) „Instituirea unui mecanism de declarare și verificare a averii și integrității candidaților la etapa admiterii la Institutul Național al Justiției, a numirii în funcția de judecător și procuror și a promovării/transferării în funcție”, termenul de realizare urmează a fi stabilit „trimestrul I-II 2022”. Ajustarea acestui termen este sincronizat și cu Planul de acțiuni al Guvernului pentru anii 2021-2022 și derivă din necesitatea instituirii acestui mecanism la etapa desfășurării examenelor de admitere la Institutul Național al Justiției în anul 2022.

Totodată, la lit. c) și lit. f), prin care se stabilesc acțiunile privind înaintarea propunerilor de modificare a cadrului legal în vederea consolidării colegiilor de selecție și evaluare a performanțelor judecătorilor și procurorilor, termenul de implementare se va modifica corespunzător „trimestrul II-IV 2022”.

5) Având în vedere că prin Legea nr.130/2021 Parlamentul a adoptat modificări la cadrul normativ care au avut drept scop fortificarea mecanismului de control al averilor și intereselor personale, precum și eficientizarea activității Autorității Naționale de Integritate, măsura propusă la lit. a) de la Obiectivul specific 1.2.1. *Eficientizarea activității autorităților cu competențe în domeniul anticorupției și integrității va avea următorul cuprins:*

„a) Evaluarea implementării modificărilor operate la cadrul normativ care au avut drept scop perfecționarea și fortificarea mecanismului de control al averilor și intereselor personale, precum și a eficientizării activității Autorității Naționale de Integritate”.

Revizuirea acțiunii determină și modificarea termenului de realizare a acesteia și anume „trimestrul I-II 2024”, iar „Ministerul Justiției” se va include în calitate de coexecutor. De asemenea, indicatorul de rezultat va fi „Analiză efectuată și constatări/recomandări formulate”.

În contextul demarării unei reforme eficiente în sistemul organelor anticorupție, lit. b) se va expune în următoarea redacție:

„b) Limitarea competențelor Procuraturii Anticorupție la investigarea cauzelor de corupție de nivel înalt și restructurarea Centrului Național Anticorupție”.

Totodată, se va stabili termenul de implementare a acțiunii „trimestrul I-IV 2022”.

6) Obiectivul specific 1.2.2. va avea următorul cuprins: „1.2.2. Asigurarea unui corp de judecători și procurori integri și profesioniști”. Corespunzător, măsura stabilită la acest obiectiv, va fi suplinită cu două acțiuni noi care vor viza implementarea mecanismului de evaluare externă a judecătorilor și procurorilor, și anume:

„a) Elaborarea cadrului normativ cu privire la evaluarea externă (extraordinară) a judecătorilor și procurorilor în conformitate cu recomandările Comisiei de la Venetia;

b) Implementarea mecanismului de evaluare externă (extraordinară) a judecătorilor și procurorilor.”

Pentru prima acțiune, termenul de realizare se propune „trimestrul I-II 2022”, indicatorii de rezultat „1. Proiect de modificare a cadrului normativ, elaborat, consultat public și expertizat de Comisia de la Veneția; 2. Proiect de modificare a cadrului normativ, aprobat de Guvern; 3. Proiect de modificare a cadrului normativ, adoptat de Parlament.”, iar instituția responsabilă „Ministerul Justiției”.

Pentru cea de-a doua acțiune, termenul de realizare va fi „trimestrul III-IV 2022 – 2025”, indicatorii de rezultat „1. Entități cu competențe în procesul de evaluare instituite; 2. Procesul de evaluare demarat în anul 2022; 3. Cel puțin 50% din numărul total al judecătorilor și procurorilor evaluați.”, iar instituțiile responsabile „Ministerul Justiției, Consiliul Superior al Magistraturii, Consiliul Superior al Procurorilor”. De asemenea, se vor indica mijloacele financiare necesare a fi alocate în sumă de 56714,0 mii lei.

7) La Obiectivul specific 1.2.4. *Îmbunătățirea mecanismului de răspundere disciplinară a judecătorilor și a procurorilor*, în scopul ajustării calendarului de realizare a acțiunilor setate la acest obiectiv cu calendarul pentru acțiuni similare din Planul de acțiuni al Guvernului pentru anii 2021-2022, se propune a stabili pentru acțiunile de la lit. a), lit. c) și lit. d), termenul de executare „trimestrul I-IV 2022”.

Urmare a modificării termenului de la acțiunile menționate *supra*, intervine și necesitatea de a ajusta și termenele de la lit. b) și lit. e), și anume pentru lit. b) se va stabili „trimestrul I-II 2023”, iar pentru lit. e) – „trimestrul I-IV 2024”.

8) Cu referire la Obiectivul specific 1.3.2. *Implementarea mecanismului de efectuare periodică a sondajelor în cadrul sistemului justiției*, în particular acțiunea de la lit. a) care stabilește măsura de „Elaborare a unei metodologii unice pe țară de efectuare periodică a sondajelor în sectorul justiției”, se relevă că elaborarea acestei metodologii va fi un exercițiu complex care va antrena toți actorii din sectorul justiției și urmează a fi congruentă și cu Obiectivele de Dezvoltare Durabilă 2030. Respectiv, se consideră fezabil pentru realizarea acestei măsuri, perioada „trimestrul I-IV 2023”.

În contextul celor menționate, pentru acțiunea de la lit. b) se va stabili termenul „trimestrul III-IV 2024 – trimestrul I-II 2025”, iar pentru cea de la lit. c) – „trimestrul III-IV 2025”.

9) Obiectivul specific 1.4.3. *Îmbunătățirea sistemului contributiv de garanții sociale pentru profesiile juridice conexe justiției*:

- prin acțiunea stabilită la lit. a) s-a propus modificarea cadrului legal în scopul îmbunătățirii mecanismului de asigurare socială și medicală a reprezentanților profesiilor conexe sistemului justiției. Se notează că modificările legislative de rigoare au fost operate prin Legea nr. 257/2020, fiind stabilit că liber-profesioniștii ce practică activitate în sectorul justiției sunt asigurați obligatoriu prin efectul legii.

Potrivit legii citate, această categorie de persoane asigurate achită anual o taxă fixă. Respectiv, urmare a modificărilor operate se consideră judicios evaluarea impactului noului mecanism asupra activității reprezentanților profesiilor liberale și se propune reformularea acțiunii în următoarea redacție: „a) Evaluarea noului mecanism de asigurare socială și medicală a reprezentanților profesiilor conexe sistemului justiției”.

Consecvent, necesită a fi revăzut și termenul de realizare a acțiunii pentru „trimestrul III-IV 2022”, iar indicatorul de rezultat „Mecanism evaluat și constatări formulate, după caz modificarea cadrului normativ”. De asemenea, urmare a unor reorganizări ministeriale, la rubrica „instituții responsabile” se va indica separat „Ministerul Sănătății, Ministerul Muncii și Protecției Sociale”. Această din urmă remarcă

este valabilă și pentru Obiectivul specific 2.1.1., lit. b) și lit. e), precum și Obiectivul specific 2.1.5., lit. c) și lit. d);

- potrivit acțiunii stabilite la lit. b), și anume modificarea cadrului legal în scopul stabilirii unui regim fiscal echitabil reprezentanților profesiiilor conexe sistemului justiției, se relevă că prin Legea nr.257/2020 a fost modificat inclusiv art.15 din Codul fiscal, fiind redusă achitarea impozitului pe venit pentru persoanele care desfășoară activitate profesională în sectorul justiției de la 18% la 12%. În contextul raționamentelor menționate, redacția lit. b) urmează a fi revăzută, după cum urmează: „b) Evaluarea noului mecanism privind regimul fiscal al reprezentanților profesiiilor conexe sistemului justiției”.

În aceeași ordine de idei, necesită a fi corelat termenul de realizare a acțiunii – „trimestrul III-IV 2022”, precum și indicatorul de rezultat „Mecanism evaluat și constatări formulate, după caz modificarea cadrului normativ”.

10) Urmare a planificărilor bugetare pentru anul 2021, prin Hotărârea nr. 3 din 18 februarie 2021 a Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat, a fost modificat pct. 3 din Regulamentul cu privire la mărimea și modul de remunerare a avocaților pentru acordarea asistenței juridice calificate garantate de stat (aprobat prin Hotărârea CNAJGS nr. 22 din 19.12.2008), astfel încât unitatea convențională a fost majorată de la 40 la 50 de lei. În consecință, urmează a fi exclusă acțiunea de la lit. c) prin care s-a propus „Majorarea treptată a unității convenționale în a cărei bază sunt remunerați avocații pentru serviciile de asistență juridică calificată”, stabilită la Obiectivul specific 1.4.4. *Stabilirea unor reguli clare de formare a tarifelor pentru serviciile prestate.*

11) La Obiectivul specific 2.1.5. *Îmbunătățirea mecanismelor de executare a pedepselor penale și a condițiilor de detenție*, măsura propusă la lit. d) „Crearea centrelor de asistență și consiliere pentru minorii aflați în conflict cu legea” necesită a fi exclusă.

12) Acțiunea stabilită la lit. a) de la Obiectivul specific 2.2.1. *Stabilirea mecanismelor de sporire a calității și a clarității actelor judecătorești*, care are drept scop instituirea unor criterii de calitate și claritate a hotărârilor judecătorești, se propune a fi expusă în următoarea redacție: „a) Modificarea legislației în vederea facilitării unei mai bune motivări a hotărârilor judecătorești”.

13) La Obiectivul specific 2.2.2. *Perfecționarea și dezvoltarea mecanismelor de asigurare a practicii judiciare uniforme*, măsura de la lit. a) va avea următorul cuprins: „a) Revizuirea numărului de judecători la Curtea Supremă de Justiție și modificarea structurii acesteia”, iar termenul de realizare a acestei acțiuni se va stabili „trimestrul I-IV 2022”.

14) Necesită a fi revăzută redacția lit. d) de la Obiectivul specific 2.4.1. *Consolidarea instituției medierii*, fără însă a aduce atingere conceptuală obiectului acțiunii, și anume: „d) Îmbunătățirea mecanismului medierii garantate de stat în cauzele penale cu extinderea și la cauzele contravenționale și civile”. Consecvent, urmează a fi modificat indicatorul de rezultat prin „Proiect de act normativ elaborat și aprobat de Guvern”, iar instituțiile responsabile de implementare vor fi desemnate „Ministerul Justiției, Consiliul de Mediere”.

15) Termenul-limită de implementare a acțiunilor, setate la lit. a) – lit. c) de la Obiectivul specific 3.2.1. *Consolidarea capacităților Ministerului Justiției în calitate de promotor al politicilor în sectorul justiției*, urmează a fi revăzut, fiind stabilită perioada „trimestrul III-IV 2022”.

16) Excluderea lit. e) care vizează acțiunea privind „Implementarea sistemului de control intern managerial în cadrul instanțelor judecătorești”, de la Obiectivul specific 3.2.4. *Creșterea eficienței managementului instituțional în cadrul instanțelor judecătorești*. Or, respectiva acțiune constituie o măsură cu caracter continuu, iar obligația implementării derivă din cadrul normativ.

17) În condițiile în care sistemul statisticii judiciare electronice a fost implementat în anul 2020, acțiunile planificate la lit. a) „Elaborarea/revizuirea modelelor de rapoarte statistice electronice” și, respectiv, lit. c) „Pilotarea raportării statistice judiciare electronice”, incluse în Obiectivul specific 3.2.5. *Implementarea raportării statistice judiciare electronice*, urmează a fi excluse.

Corespunzător, necesită a fi revăzută expunerea cronologică a acțiunilor de la obiectivul specificat supra, iar redacția de la lit. e) să fie reformulată, după cum urmează: „Îmbunătățirea mecanismului privind raportarea electronică a datelor privind statistica judiciară”. De asemenea, se impune operarea modificărilor în partea ce ține de indicatorii de rezultat, și anume: „1. Analiza procesului de raportare electronică a statisticii judiciare efectuată și recomandări de îmbunătățire formulate. 2. Numărul instanțelor judecătorești care întocmesc rapoarte de analiză a performanței activității în baza metodologiei unificate CEPEJ”.

18) La Obiectivul specific 3.2.6 *Creșterea eficienței managementului instituțional în cadrul procuraturilor*, se va exclude lit. c), care stabilește „Implementarea sistemului de control intern managerial în cadrul Procuraturii”. Raționamentul acestei propuneri rezidă în faptul că acțiunea respectivă constituie o măsură cu caracter continuu, iar obligația implementării derivă din cadrul normativ.

19) Cu referire la Obiectivul specific 3.3.3. *Extinderea aplicației de videoconferință în cadrul instanțelor judecătorești*, se propune redenumirea acțiunii de la lit. b), după cum urmează: „b) Evaluarea aplicației de videoconferință în cauzele penale la nivelul întregului sistem judecătoresc și în toate instituțiile penitenciare”. În consecință, se vor revedea și indicatorii de rezultat, fiind substituiți printr-un singur indicator, și anume: „Studiu de fezabilitate privind nivelul de utilizare a aplicației de videoconferință în cauzele penale elaborat”.

Ajustarea propusă derivă din faptul că aplicația de videoconferință a fost deja extinsă și se aplică la nivelul întregului sistem judecătoresc. Prin urmare, la această etapă necesită a fi realizate acțiunile aferente procesului de evaluare a acestui sistem.

20) La Obiectivul specific 3.3.8. *Dezvoltarea și implementarea Sistemului informațional e-Reținere*, pentru termenul de realizare a acțiunii de la lit. a) „Elaborarea cadrului normativ privind crearea Sistemului informațional e-Reținere” se propune a indica „trimestrul I-IV 2023”.

21) La Obiectivul specific 3.3.11. *Implementarea politicilor de consolidare a securității cibernetice în corelație cu asigurarea unei justiții transparente*, acțiunea stabilită la lit. a) „Asigurarea achiziționării și utilizării în cadrul sistemului judecătoresc a sistemului de control al vulnerabilităților PIGD” a fost realizată, corespunzător, necesită a fi exclusă. Adițional, se relevă că, în rezultatul suportului oferit de Programul pentru Justiție Transparentă, în anul 2020, a fost instalată pe mediul de producție soluția informatică „IMPERVA”, menirea căreia este de a monitoriza continuu vulnerabilitățile Programului Integrat de Gestionare a Dosarelor, inclusiv acțiunile care pot fi calificate ca suspiciuni de fraudare a sistemului.

22) Cu referire la Obiectivul specific 3.3.12. *Asigurarea instanțelor judecătorești cu echipamentul necesar pentru utilizarea Sistemului informațional judiciar*, se atestă

că acțiunea de la lit. b) „Elaborarea strategiei pentru asigurarea deplină cu echipamentul IT necesar a instanțelor judecătorești” a devenit perimată, respectiv, urmează a fi exclusă.

23) Având în vedere că Legea nr. 204/2020 a prevăzut un șir de acțiuni care necesitau a fi inițiate/realizate pe parcursul anului 2021, la etapa de reexaminare, urmează să fie revăzut și termenul general stabilit pentru implementarea Strategiei, inclusiv a Planului de acțiuni aprobat în acest sens. Prin urmare, adițional propunerilor de ajustare a termenelor-limită de implementare a obiectivelor/acțiunilor setate, se impune necesitatea substituirii pe tot parcursul textului Strategiei și al Planului de acțiuni, perioada „2021-2024” cu perioada „2022-2025”.

În contextul celor enunțate, se reiterează poziția privind necesitatea revizuirii Planului de acțiuni pentru implementarea Strategiei în sectorul justiției, inclusiv prin completarea acestuia cu propunerile formulate supra.

Finalmente, țin să accentuez asupra necesității urgentării procedurii de reexaminare a legii remise și creării tuturor premiselor indispensabile procesului de edificare a unui sector al justiției accesibil, eficient, independent, transparent, profesionist și responsabil față de societate, care să asigure supremația legii, respectarea drepturilor omului și fortificarea încrederii societății în actul de justiție.

Cu stimă,

Maia SANDU

363	2021-02-17	01-06-05 2021-02-02	Președintele RM, M.Sandu	Remite spre reexaminare Legea nr.204 din 26.11.2020 pentru aprobarea Strategiei privind asigurarea independenței și integrității sectorului justiției pentru anii 2021-2024 și a Planului de acțiuni pentru implementarea acesteia	Greceanii	De difuzat deputaților. Comisiei juridice, numiri și imunități – pt examinare și prezentare în Parlament. 18.02.21	
-----	------------	------------------------	-----------------------------	--	-----------	--	--